

Ez!

Czégány Sándor

Az Imre bácsival közösen végzett munkák során gyakran találtunk a skiccek között egy-egy részlet kidolgozásának több variációját; és közöttük egyet, amire rá volt írva:

ez!

Ma is, ha néha összehajolunk egymás tervei fölött a jó megfejtést keresve, sokszor válasz helyett csak ceruzával odakanyarintjuk a mester betűivel:

ez!

A sok félresikerült vonal gondolatokat ébreszt, jókat, rosszakat egyaránt. A körülöttünk születő vagy születni vágyó házakat meg kell rajzolnunk úgy, hogy azok életük során a benne otthonra, áhítatra, gyógyulásra vágyó embereknek hajlékot biztosítsanak.

Nincs könnyű dolgunk. Nemcsak a környezet, a gazdasági, jogi és társadalmi viszonyok miatt, de saját tehetségünk, középszerűségünk, hitetlen tamaskodásunk is megnehezíti mindennapjainkat.

Középszerűségünk, mondom, és lehet, hogy ezzel sokat mondtam. Mert a mi feladatunk a mai, (vidéki) Magyarország átlag építészetének felemelése. Sokszor nem is kell új épületet tervezni, vagy építészeti bravúrt végrehajtani, csak egy követ a helyére illesztve, a dolgok folyását jó mederbe terelni. Azt a nagy masszát kell feljavítani, ami most szürkén terül el a városok és falvak rendezetlen gázos utcaszegélyein, málladozó, a felismerhetetlenségig átbuherált épületein.

Vagyis azt kell folytatni, amit Imre bácsi 1983-ban úgy fogalmazott: „*legfontosabb egy hiteles XX. századi magyar építészet előkészítése, (...) hogy*

legyen mire emlékezni, (...) legyen mire építeni azt az igazán újat, melynek hamarosan eljön az ideje.”

Hogy mi lesz az az új, nem tudhatjuk; Lechner, Kós, Toroczkai, Medgyaszay, Makovecz állja körül az asztalunkat, nem látjuk őket, de érezzük: mosolyognak, mérgeződnek, próbálnak segíteni, hogy lassan végre középszerűek, jók, jobbak legyünk.

Mi, egykori vándorok is ezért dolgozunk a magyarországi szerves építészet megerősítésén, hogy ezer gyökerével kapcsolódjon történelmünkhöz, újraélessze azt a hagyományt, gondolkodásmódot, ami az ember épített, természetes, és társadalmi környezetét együtt kezeli. Nem formákkal, de metaforákkal, párbeszéddel és munkával sokféle válaszokat adunk. Van, aki hagyományos, archaizáló épületeket tervez, van, aki merészebb formákat használ, s akad, aki modernebb hangot üt meg. De a lényeg, a gondolkodásmód és az építés katarzisa ugyanazt az ívet írja le. Lassan kanyarodva és emelkedve végül remélhetőleg eljutunk arra a felső égi pontra, ahol az éjgígérő paszuly az égboltot átüti.

Átkukucskálunk a likon, és helyreáll a rend, a kapcsolat az ég és a föld között...

